

Naktuinbouw 80 jaar

Grote betrokkenheid bedrijfsleven houdt Naktuinbouw slagvaardig

Tachtig jaar geleden zag de eerste voorloper van Naktuinbouw het levenslicht. De werkwijzen veranderden sindsdien totaal, maar de kern blijft hetzelfde. De positie van Naktuinbouw is wereldwijd gezien uniek. Nergens anders heeft het bedrijfsleven zo'n grote inbreng. Dat zorgt voor een gestroomlijnde aanpak.

In de jaren dertig waren er forse problemen met de kwaliteit en gezondheid van uitgangsmateriaal. Tegelijkertijd woedden er flinke discussies over hoe je tot meer garanties en minder gesjoemel kon komen. Was dat een taak voor het bedrijfsleven of voor de overheid? De oplossing voor de tuinbouw kwam in de vorm van NAKG in 1941, in de jaren erna gevolgd door NAKB en NAKS. Samen fuseerden ze in 2000 tot Naktuinbouw.

“Het waren organisaties van het bedrijfsleven. Later zijn zij in de Zaaizaad- en plantgoedwet opgenomen. En dat is zo gebeven. Let wel, dit is wereldwijd een unieke situatie. In elk land zijn er organisaties voor inspecties, keuringen en toelatingsonderzoek. Maar nergens is dat bij elkaar in één organisatie en nergens is de betrokkenheid van het bedrijfsleven zo groot. De bedrijven denken mee over onze aanpak en wij denken mee met de bedrijven”, vertelt directeur John van Ruiten.

“Het heeft met onze Nederlandse cultuur te maken. We zijn gewend om te ‘polderen’: samen naar oplossingen te zoeken”, zegt bestuursvoorzitter Agnes van Ardenne. “Dat vind je in onze organisatiestructuur terug. De brancheorganisaties zijn vertegenwoordigd en in onze sectorraden zitten ondernemers. Ze praten met elkaar over het vak. Niet de onderzoekers of de overheden zitten aan de knoppen, maar de kwekers zelf.”

Voldoen aan wetten

De oplossingen moeten natuurlijk wel voldoen aan de Nederlandse en de Europese wetgeving. Bijvoorbeeld de Europese Plantgezondheidsverordening, die sinds eind 2019 geldt. Bekend onderdeel hiervan zijn de plantenpaspoorten. Er zijn dus wettelijke verplichtingen. Maar het maakt veel uit hoe je die precies in uitvoeringsregels vertaalt. Als je niet oppast

krijgt het bedrijfsleven onnodige rompslomp en onnodige kosten voor zijn kiezen. En precies daarop letten de ondernemers in de sectorraden. Agnes van Ardenne trad vijf jaar geleden aan als onafhankelijke voorzitter. Ze bracht een enorme schat aan bestuurlijke ervaring mee. Wat haar opvalt bij Naktuinbouw: “Het is een vooruitkijkende club, de sfeer is goed. We overleggen efficiënt met het bedrijfsleven: hoe pakken we een probleem of vraagstuk aan? En daarbij doen we niets wat niet nodig is. De goede onderlinge relaties zijn de kern van het succes van Naktuinbouw. We staan er goed voor, en dan moet je vooruitkijken. De bedrijven zijn steeds toe aan een nieuwe stap.”

De situatie nu is heel anders dan tachtig jaar geleden. De toenmalige problemen met kwaliteit en plantgezondheid en onduidelijkheden over herkomst van uitgangsmateriaal zijn er niet meer. Het gemiddelde kwaliteitsniveau is juist heel hoog. Maar de bewaking van kwaliteit en gezondheid en het rassenonderzoek blijven erg belangrijk. “Als er geen Naktuinbouw zou bestaan, dan zouden we er nu één oprichten”, daar is Van Ardenne van overtuigd.

De markt veranderde in de loop van de jaren totaal. “Het accent verschoof van nationaal naar inter-

nationaal. Voor een soepele internationale markttoegang is vertrouwen essentieel en dat moet je borgen. We zijn geen overheid, maar we voeren wel de overheidstaken uit. Die zijn in internationaal verband vereist”, vertelt Van Ruiten.

Internationale waardering

De Nederlandse aanpak met die positie van het bedrijfsleven is afwijkend van de rest van Europa en de wereld. Dat wekt natuurlijk bij buitenlandse partijen de belangstelling. “Je moet extra je best doen om onafhankelijkheid en accreditatie te waarborgen. Dat is je achilleshiel in het contact met derde landen”, ziet de directeur. “Maar van de andere kant vragen andere landen ons om te helpen bij het opzetten van keuringsdiensten. Dat laat zien dat de internationale waardering voor ons werk hoog is”, zegt Van Ardenne.

Eigenlijk wordt er soms met wat jaloersheid naar Nederland gekeken. De zaken hier gaan relatief soepel en de verhoudingen met het bedrijfsleven leveren veel op.

In Nederland zelf is er geen enkele discussie over de positie van Naktuinbouw. Wel is er vijf jaar geleden een debat geweest over de positie van de zogenaamde Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO): de organisaties die overheidstaken uitvoeren, maar geen onderdeel zijn van de overheid. Dat leidde niet tot veranderingen, zoals bijvoorbeeld samenvoegen van de verschillende keuringsdiensten.

Van Ardenne: “Er zijn monitoringsrapporten. Hieruit blijkt dat de keuringsdiensten zorgvuldig en transparant

zijn, en hun werk uitstekend conform voorschriften uitvoeren. Daar komt geen respons op. Dat laat onverlet dat we voortdurend aandacht moeten hebben voor het draagvlak.”

Naktuinbouw Next Level

Van Ruiten: “Draagvlak is de kern. De sector moet de overtuiging houden dat de keuringsdiensten, die ze zelf ondersteunen, goed werk leveren en ook naar hen luisteren.”

Dat zit wel goed, zo blijkt uit onderzoeken naar klanttevredenheid. Maar het is geen reden om stil te zitten. Het bestuur werkt aan het meerjarenplan Next Level. Kernwoorden zijn: klantgericht, slimmer werken, gebruikmaken van nieuwe technologie. Medewerkers die zich blijven ontwikkelen. En wij passen de organisatie aan. In de afgelopen tijd dachten wij hierover na. Nu staan we op het punt van uitvoeren.

Het zijn de ontwikkelingen bij de bedrijven en in de technologie die daarbij sturend werken. “De bedrijven worden groter, hebben een hoog technologieniveau en ze werken internationaler. Hun wensen worden daar

door ook heel anders dan vroeger. Daar moet je op inspelen. Overigens zonder het oog te verliezen voor de wensen van de kleinere bedrijven”, zegt Van Ardenne.

Zelf keuren

Van Ruiten noemt een voorbeeld: “Er zijn bedrijven die heel goed in staat zijn eigen veldkeuringen uit te voeren. Met eigen deskundigen en eigen laboratoria. Dan is het logisch dat je hun resultaten zou gebruiken. Daar hoort bij dat je kunt garanderen dat die eigen resultaten het vertrouwen van de handel en van de autoriteiten krijgen. Dat betekent dat je aan het begin checkt of die bedrijven het werkelijk in de vingers hebben. En dat je regelmatig controleert of het goed gaat.” Het is duidelijk dat het bedrijfsleven toe is aan zo’n nieuwe manier van werken. Tegelijkertijd realiseert iedereen in de tuinbouw zich dat het onafhankelijke stempel van Naktuinbouw nodig blijft. Alleen dan blijft de goede naam van de Nederlandse tuinbouwsector in de internationale handel intact. “We moeten de vanzelfsprekende betrouwbaarheid inbedden in een

nieuw systeem. Daar werken we aan”, zegt de voorzitter.

“De kern daarbij is transparantie: laten zien en uitleggen wat je doet en waarom je het doet. Ik durf zelfs te zeggen dat de aandacht voor kwaliteit en gezondheid nog groter wordt als je meer verantwoordelijkheid bij het bedrijfsleven legt”, is Van Ruitens overtuiging.

Internationaler werken

Het bedrijfsleven is dus steeds internationaler; moet Naktuinbouw ook internationaliseren? Voor het antwoord moet je een onderscheid maken tussen wettelijke taken en niet-wettelijke taken.

“De wettelijk vereiste keuringen moeten per land plaatsvinden door een wettelijke organisatie in dat land. We zijn nu zeker niet op weg naar een Eu-

ropese keuringsdienst”, geeft Van Ruiten aan. “Voor niet-wettelijke zaken draaien we op vrijwillige basis mee in allerlei programma’s. Duurzaamheid bijvoorbeeld wordt steeds belangrijker. Wij zijn geen organisatie die aan certificering op dat vlak doet. Maar de Europese Unie gaat naar mijn verwachting wel eisen stellen aan bepaalde resistenties om rassen duurzamer te maken. Daar moet je dan de consequenties uit trekken.” Plantmateriaal moet steeds meer voldoen aan wereldstandaarden. Dat betekent dat Naktuinbouw ook moet beoordelen op ziekten die hier helemaal niet voorkomen, maar elders belangrijk zijn. Dat maakt de beoordeling van plantgezondheid dus internationaler. Ook bij het rassenonderzoek zie je dezelfde tendens. De kwekers en veredelaars werken over de hele wereld.

De kwaliteitsdienst gaat daarin mee. Van Ruiten: “We zijn pro-actief en kijken vooruit. Daarom staan we internationaal zo goed op de kaart. We bereiden ons voor op nieuwe regelgeving, nieuwe ziekten en plagen en veranderingen in het kwekersrecht. Driekwart van het Nederlandse teeltmateriaal gaat naar het buitenland. We kunnen ons als Naktuinbouw niet veroorloven dat we op enig vlak achterlopen. Dit omdat onze handel zo internationaal is.” “En daarbij houden de ondernemers ons scherp”, vult de voorzitter aan. “Wij vragen steeds aan hen: hoe kijken jullie naar de toekomst? Wat verwachten jullie? Naktuinbouw draagt in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven bij aan de toppositie die de Nederlandse tuinbouw in de wereld heeft veroverd. We blijven altijd in beweging.” ●

Teamcoördinator Gijs Berbee aan het werk met de zaairobot